

представление о поэте-демиурге дополняется пониманием творчества как ремесленнического труда.

Отношение к поэтическому труду как результату взаимодействия рационального и стихийного определяет и сознательную установку на чтение как труд. Поэт рассчитывает на диалог с читателем, который соперничает и является сотворцом. Чтение, по словам М. И. Цветаевой, – это «труд, заканчивающийся усталостью» [2, с. 50].

Рациональное и стихийное у М. И. Цветаевой органично соединены в первоэlemente литературы – слове. Она целенаправленно ищет нужное поэтическое слово-образ, отталкиваясь от инварианта, возрождая множество смыслов и получая возможность личного смыслотворчества в наметившемся семантическом пространстве.

В творчестве М. И. Цветаевой (наша гипотеза) создана оригинальная теория поэтического процесса как единства рационального и стихийного.

Литература

1 Цветаева, М. Собрание сочинений: в 7 т. / М. Цветаева. – М.: Эллис Лак, 1995. – Т. 7: Письма. – 848 с.

2 Цветаева, М. И. Об искусстве / М. И. Цветаева. – М.: Искусство, 1991. – 479 с.

Д. І. Дуброўская

Навук. кір. В. С. Новак,

д-р філал. навук, прафесар

ЖАНОЧЫЯ ВОБРАЗЫ ВОСЕНЬСКОЙ АБРАДАВАЙ ПАЭЗІІ (НА МАТЭРЫЯЛЕ ІЛЬНЯНЫХ ПЕСЕНЬ)

Восеньскімі песнямі завяршаецца гадавы цыкл земляробчай паэзіі беларусаў. Узнікненне гэтых твораў было абумоўлена заканчэннем гаспадарчых работ і падрыхтоўкай вяскоўцаў да наступлення зімы. «Гэта песні той пары года, калі земляроб збіраў апошні плён сваіх рук і дары прыроды. Яны ў адрозненне ад іншых каляндарных песень не засяроджваюць увагу вакол аднаго якога-небудзь свята, адной падзеі, урачыстасці» [1, с. 5]. Варта адзначыць жыццёвую аснову гэтых песень, у якіх вызначальнымі з’яўляюцца матывы гаспадарчай працы. Восеньскія абрадавыя песні падзяляюцца на ярынныя, ільняныя, песні пры зборы ягад і грыбоў, восеньскія лірычныя, якія часцей за ўсё выконваліся жанчынамі і дзяўчатамі. Асноўныя матывы гэтых песень вельмі падобны да матываў сямейна-бытавой лірыкі, напрыклад, перажыванні маладой дзяўчыны ў чаканні блізкага вяселля, развітанне з бацькамі і домам, жыццё маладой жанчыны ў сям’і мужа. Названыя матывы ў першую чаргу звязаны з жаночымі вобразамі. Засяродзім увагу на характарыстыцы ільняных песень, якія выконваліся падчас збірання лёну. Ідэйна-тэматычная адметнасць ільняных песень заключаецца ў тым, што ў гэтай жанравай разнавіднасці восеньскіх песень акцэнт робіцца на праблемах сямейнага жыцця. У тэкстах ільняных песень глыбока раскрываецца шырокі свет чалавечых пачуццяў, у прыватнасці дзявочых і жаночых перажыванняў. Жаночыя вобразы ў гэтых песнях разнастайныя – гэта маладая дзяўчына, якая збіраецца замуж: «Калі мяне не выдасце, / я і сама замуж пайду: / што за тын, за вароты, / за суседняга сына» [1, с. 312]; замужняя маладая жанчына: «Жаль мне, жаль на матулечку, / што рана мяне замуж аддавала, / не дала мне ў маладых пахадзіць, / дарагіх плацікаў-шаўкоў панасіць» [1, с. 311]; жанчына-ўдава: «Што пад гаем пад зялёным, / там удоўка лянок брала» [1, с. 319]; дзяўчына-сірата: «Зямля ж мая сырэнька, / узяла айца, узяла матку, / вазьмі ж мяне, сіротаньку» [1, с. 316]; свякруха: «Ажаніла маці сына, ды не па любові» [1, с. 319].

Восеньскія ільняныя песні, распаўсюджанай формай кампазіцыйнай структуры якіх з’яўляецца маналог, адлюстравалі багаты ўнутраны свет жаночай душы, глыбіню думак і пачуццяў галоўных гераінь.

Літаратура

1 Восеньскія і талочныя песні / Склад. і аўт. уступ. артыкулаў А. С. Ліс, С. Т. Асташэвіч. Рэд. А. С. Фядосік – Мінск: Навука і тэхніка, 1981.– 679 с.

А. А. Дулуб

Навук. кір. **А. А. Станкевіч,**

д-р філал. навук, прафесар

ЭЛІПТЫЧНЫЯ КАНСТРУКЦЫІ Ў ПУБЛІЦЫСТЫЦЫ СЯРГЕЯ ГРАХОЎСКАГА

Эліпсіс – (грэч. *elleipsis* – недастача, пропуск) – пропуск асобных фрагментаў выказвання (слоў, словазлучэнняў), лёгка ўзнаўляльных па сэнсе з кантэксту. Гэта фігура маўлення надае выказванню экспрэсію, дынамізм і напружанасць: *Жартуючы, пайшлі ўніз па Савецкай. Я – следам* [1, с. 17].

Трэба звярнуць увагу на тое, што многія эліптычныя адзінкі патрабуюць дапамогі кантэксту для іх правільнага разумення: *Палова камня вытыркалася з плота на вуліцу, другая – была ў двары* [1, с. 18].

Назіранні паказваюць, што эліпсіс можа ўваходзіць у склад як простага, так і складанага сказа. У апошнім выпадку ён ужываецца ў структуры заключнай прэдыкатыўнай часткі. Зразумела, што гэта патрабуе наяўнасці апушчаных фрагментаў выказвання ў папярэдняй частцы сказа: *Вуліцы нядаўняй радасці сталі крэматорыямі і могілнікамі, плошчы – лобнымі месцамі, пакалечаныя сукі – шыбеніцамі для тваіх няскораных сыноў і дачок* [1, с. 10].

Шырокае распаўсюджанне атрымалі эліптычныя канструкцыі з адсутным выказнікам, які не ўзнаўляецца з кантэксту і не падказваецца сітуацыяй, паколькі дзеянне або стан, абазначаны адсутным дзясловам-выказнікам, зразумелыя са структуры саміх сінтаксічных адзнак: *Я заўсёды спяшаюся да яго* [горада – А. Д.], *як на самае радаснае спатканне: ён – калыска маёй чалавечай сталасці, ён – мой вялікі дом, у ім усё знаёмае і сваё* [1, с. 6].

Такім чынам, пропуск асобных лексем, сэнс якіх лёгка ўзнаўляецца з кантэксту, прыцягвае ўвагу чытача, актывізуе яго думку, прымушаючы разважаць над выказаным зместам, узнаўляць прапушчаныя словы, а лаканічная будова эліптычных канструкцый спрыяе змешчанай у іх інфармацыі набываць адпаведную яркасць, выразнасць, экспрэсію.

Літаратура

1 Грахоўскі, С. Так і было: Артыкулы. Успаміны. Эсэ. – Мінск: Маст. літ., 1986. – 271 с.

М. В. Игнатенко

Науч. рук. **И. Б. Азарова,**

ст. преподаватель

РУССКАЯ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТЬ И НОВЫЕ ЖАНРОВЫЕ РАЗНОВИДНОСТИ КОМЕДИЙ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XVIII В.

Литературный энциклопедический словарь дает следующую характеристику термина: «Комедия (лат. *comœdia*, греч. *koinodia*, от *komos* – веселая процессия и *ode* – песня) – вид